

DUURZAAMHEID IN BEESEL

WE PAKKEN DOOR...

DUURZAAMHEIDSAGENDA 2017-2020

Duurzaamheid: we pakken door

“Een welomschreven doel is het geheim van duurzaam succes.”

Victor Cousin

In de Energiestrategie ‘Energie voor Groene Groei’ van 2013 en in de duurzaamheidsnota ‘Samen naar een duurzame toekomst’ van 2014 zijn drijfveren en ambities geformuleerd op het gebied van energie en duurzaamheid. De voorliggende duurzaamheidsagenda is het instrument dat de acties van de gemeente en haar omgeving voor de komende jaren bundelt en structureert.

Doel van deze duurzaamheidsagenda is om inspanningen die gedaan worden en die bijdragen aan een beweging naar een duurzaam en energieneutraal Beesel voor de periode 2017–2020 te intensiveren en te voorzien van focus. Belangrijk daarbij is dat inwoners, bedrijven, scholen en verenigingen gaan ervaren dat in Beesel veel gebeurt op het gebied van duurzaamheid en energie en dat dit bijdraagt aan lagere maandlasten, een comfortabelere woon-, werk-, en leefomgeving, een beter economisch klimaat en een gezonder bestaan.

Deze duurzaamheidsagenda is een levende agenda, gevuld met praktische plannen. Als zich verdere kansen voor verduurzaming voordoen of voortschrijdend inzicht ons dwingt andere eisen te stellen aan onze bedrijfsvoering, klanten, partners en/of omgeving, zullen we de agenda aanvullen en/of bijstellen.

Duurzaamheid ingekaderd

Duurzaamheid is door de jaren heen een containerbegrip geworden. Alles wat te maken heeft met maatschappelijk verantwoord leven, participatiesamenleving, milieu, ecologie, voedsel, en toekomstgericht denken wordt tegenwoordig onder duurzaamheid geschaard.

Veelal wordt de term duurzaamheid omschreven aan de hand van een theorie: de drie P's (People, Planet, Profit).

In deze duurzaamheidsagenda beperken we ons uit praktische overwegingen grotendeels tot duurzaamheid in de fysieke ruimte. We

kunnen nu eenmaal niet alles tegelijk doen met onze beperkte capaciteit en middelen.

We focussen ons op de volgende aspecten:

- Verduurzamen eigen organisatie en gemeentelijk vastgoed
- Verduurzamen gebouwde omgeving
- Verduurzamen bedrijfsleven
- Duurzame mobiliteit
- Duurzame energie
- Biodiversiteit
- Bewustwording, educatie en communicatie

Een heleboel aspecten worden niet behandeld. Denk aan afval (circulaire economie), voedsel, armoedebestrijding, gezondheid, sociale duurzaamheid en ga zo maar door.

Dat wil niet zeggen dat we deze andere aspecten minder belangrijk vinden. Onder een andere naam of door andere organisatie (onderdelen) krijgen ze wel de nodige aandacht. Vanuit de fysieke duurzaamheid zullen we blijven zoeken naar de verbinding met deze aspecten.

Het probleem: Klimaatverandering)

“Wij zijn de eerste generatie die last heeft van de klimaatverandering en de laatste die er wat aan kan doen.”

(Jay Inslee, gouverneur USA, geretweet door President Barack Obama).

In figuur 1 is te zien dat Nederland in relatieve zin bovenaan staat bij de landen die risico lopen bij zeewaterstijging (47% van onze bevolking kan worden getroffen). Als je nummer 1 bent moet je er ook naar gedragen.

Figuur 1

Top 20 Most At-Risk Countries

By Total			By Percent		
Country	Population Exposed (thousands)	Percent of National Population Exposed	Country	Population Exposed (thousands)	Percent of National Population Exposed
1. China	50,465	4%	1. Netherlands	7,793	47%
2. Vietnam	23,407	26%	2. Vietnam	23,407	26%
3. Japan	12,751	10%	3. Thailand	8,176	12%
4. India	12,643	1%	4. Japan	12,751	10%
5. Bangladesh	10,230	7%	5. Myanmar	4,742	9%
6. Indonesia	10,157	4%	6. Bangladesh	10,230	7%
7. Thailand	8,176	12%	7. United Arab Emirates	570	7%
8. Netherlands	7,793	47%	8. Philippines	6,205	7%
9. Philippines	6,205	7%	9. Bahrain	80	6%
10. Myanmar	4,742	9%	10. Belgium	619	6%
11. United States	3,087	1%	11. Oman	148	5%

People living on land that will be below sea level or chronic flood levels by the end of the century, assuming current emissions trends continue, and medium sensitivity of sea level to warming. Some countries, such as the Netherlands, have levees that may provide protection. (source: Climate Centra)

Het gemeentebestuur schaaft zich achter de quote "onze generatie zal de eerste zijn die last heeft van de klimaatverandering, maar ook de laatste generatie die er iets aan kan doen" en wil vanuit dit urgentiebesef werken aan de oplossing door energiebesparing door inwoners, bedrijven, organisatie en mobiliteit en door duurzame energieopwekking.

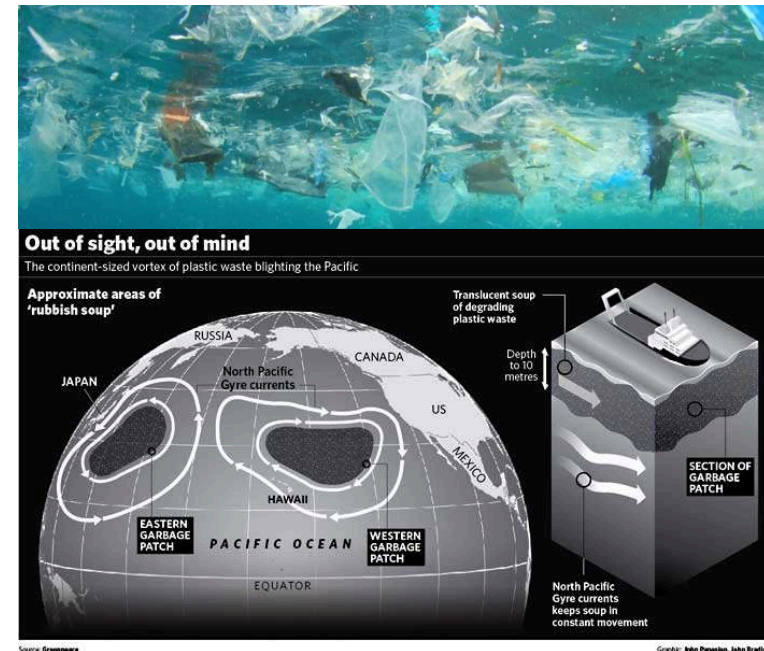
Het probleem: Zwerfafval en plastic soep

"Humanity's plastic footprint is probably more dangerous than its carbon footprint,"

(Captain Charles Moore)

In onze oceanen en zeeën drijft steeds meer plastic afval. Dit plastic uit elkaar in kleine stukjes waardoor in onze zeeën en oceanen een wereldwijde soep van (micro)plastics is ontstaan waaruit toxische stoffen vrij komen (zie figuur 2). Allerlei organismen die in of van de zee leven zien

plastic afval en microplastics voor voedsel aan. Hiermee dringt het vaak giftige afval onze voedselketen binnen en wordt het weer ons probleem.

Het gemeentebestuur erkent het gevaar van de plastic soep en wil op lokale schaal bijdragen aan voorkoming ervan door bewustwording en facilitering van schoonmaakacties en schone Maasactie.

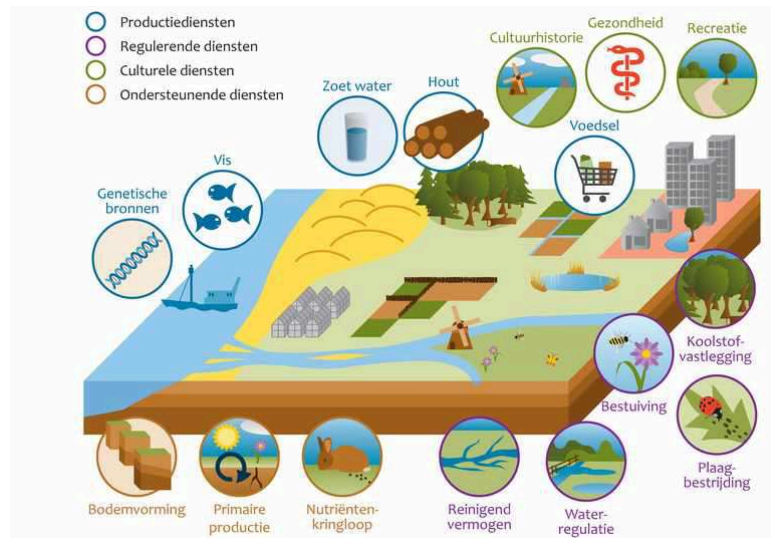
Het probleem: Verlies aan biodiversiteit

"If we pollute the air, water and soil that keep us alive and well, and destroy the biodiversity that allows natural systems to function, no amount of money will save us"

(David Suzuki)

Biodiversiteit omvat alle soorten die er op aarde zijn, waaronder alle dieren en plantensoorten. Naast de verscheidenheid aan soorten omvat biodiversiteit ook de diverse ecosystemen (of: leefgebieden) waar die soorten voorkomen.

Gezonde en gevarieerde ecosystemen hebben maatschappelijk en economisch nut. Een bos biedt leefruimte aan planten en dieren, produceert hout, filtert de lucht, zuivert het water, legt koolstof vast en biedt ruimte voor wandelen en fietsen. Veel van deze functies worden nauwelijks in geld uitgedrukt. Bij aantasting, door te intensief gebruik of vervuiling, worden herstellkosten vaak afgewenteld op de gemeenschap of op toekomstige generaties.

Sinds 1900, en met name de laatste twee decennia staat de biodiversiteit onder druk als gevolg van versnippering leefgebieden, verdroging, vermesting, verzuring, verontreiniging en verandering van klimaat door activiteiten van de mens (intensieve landbouw, bebouwing, industrieterreinen en (snel)wegen).

Het gemeentebestuur erkent het belang van biodiversiteit en gezonde ecosystemen en zet in op instandhouding van wat we hebben en herstel van biodiversiteit op kansrijke plaatsen. Daarbij zoeken we naar het realiseren van slimme combinaties.

De Oplossing

“Het geeft niet hoeveel fouten je maakt of hoe traag je vooruitgang gaat, want je bent nog steeds erg vooruit op degenen die het niet proberen.”

De afgelopen jaren hebben we het begin gemaakt voor een duurzame gemeente en het fundament staat er. Nu moeten we aan de slag en moeten we doorpakken. We stellen onze doelen dichtbij en bedenken wat wij nu zelf kunnen doen.

- We zetten in op lokaal opgewekte duurzame energie en energiebesparing,
- we zetten in op een schone en groene leefomgeving met een hoge biodiversiteit
- en we zetten in op samenwerking met inwoners bedrijven en lokale organisaties om dit allemaal te bereiken.

Onze ambitie is om in 2030 als gemeente in klimaatneutraal (energie-neutraal met compenserende maatregelen) te worden. Dit impliceert overigens niet dat alle energie op het grondgebied van de gemeente wordt opgewekt, wel dat er bij de opwekking van de totale hoeveelheid benodigde energie geen fossiele bronnen worden gebruikt.

Onze ambitie is om in 2030 nog steeds de groenste gemeente van Nederland te zijn met een prachtig landschap en een hogere biodiversiteit dan in 2017.

Onze Ambitie is een zwerfafvalvrije gemeente, waarin de inwoners, bedrijven en organisatie zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leefomgeving.

Om deze ambities te realiseren starten we met het uitvoeren van acties of verschillende werklijnen.

Rol gemeente

"Het realiseren van duurzame doelen vraagt om nieuw leiderschap. Niet alleen in denken, maar zeker ook in doen. Het gaat om het stimuleren van andere oplossingen, innovatie en omdenken, bij alle stakeholders in de samenleving."

Om stappen te zetten naar verduurzaming van onze gemeente is samenwerking met burgers, bedrijven, scholen, organisaties en andere overheden cruciaal. Er zijn al diverse initiatieven en er is een actieve groep mensen die grote ambities hebben op het gebied van duurzaamheid. Denk aan werkgroep Beesel Bewust Anders, Energiecoöperatie Joris Wekt Op, De Groene Vogel, IVN de Steilrand, basis- en middelbare scholen en nog diverse andere.

We stimuleren en ondersteunen de duurzame invulling van initiatieven van derden. De gemeente kan ondersteuning bieden in de vorm van advies, facilitering, ambtelijke ondersteuning, communicatie en/of participatie. Naast de acties en projecten die we samen met onze omgeving oppakken heeft de gemeente een aantal zaken waarvoor ze vanuit haar gemeentelijke verantwoordelijkheid aan de lat staat. We willen hierin graag het goede voorbeeld geven. Zo borgen we duurzaamheid in onze organisatie, realiseren we de "quick wins" en verduurzamen we onze gemeentelijke bedrijfsvoering.

We brengen mensen bij elkaar, verbinden initiatieven en tonen de netwerkmogelijkheden en initiatieven: we willen een podium bieden aan lokale ondernemers, initiatieven en inwoners. De gemeente heeft daarin

voornamelijk een communicatieve rol. Er zijn immers al voldoende initiatieven, maar niet alle inwoners weten dit voldoende. De gemeente zal onder andere collectieve activiteiten stimuleren en voorlichting geven over business cases. We zetten in op meer kennisdeling, het bij elkaar brengen van inwoners, organisaties en ondernemers die elkaar inspireren.

De duurzaamheidsagenda 2017-2020

Op de volgende pagina's is de duurzaamheidsagenda uitgewerkt voor de acht werklijnen waarop we ons willen focussen:

- verduurzamen eigen organisatie,
- verduurzamen gemeentelijk vastgoed,
- verduurzamen gebouwde omgeving,
- verduurzamen bedrijfsleven,
- duurzame mobiliteit,
- duurzaam opwekken energie,
- verbeteren biodiversiteit,
- bewustwording, educatie en communicatie.

Voor elk aspect wordt aangegeven wat de ambities zijn voor het jaar 2030. Daarnaast wordt aangegeven welke actiepunten we willen uitvoeren in de periode 2017-2020.

Op pagina 14 is door middel van een matrix aangegeven hoe al deze acties binnen de Toekomstvisie Blij in Beesel passen. Op pagina 15 tenslotte is aangegeven hoe we al deze acties willen bekostigen.

VERDUURZAMEN EIGEN ORGANISATIE

2030

Dit zijn onze ambities

- **In 2030** is de gemeentelijke organisatie (binnen- en buitendienst) energieneutraal. We besparen maximaal op energie en we wekken evenveel energie duurzaam op als we gebruiken.
- **In 2030** geeft de gemeente het goede voorbeeld aan inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties m.b.t. duurzaamheid op het gebied van energie, grondstoffengebruik, gebouwbeheer, mobiliteit, verlichting en biodiversiteit.
- **In 2030** is duurzaamheid een continu punt van aandacht binnen alle afdelingen en in alle werkvelden.

2017-2020

Dit gaan we doen

- Onderzoek vervanging huidige verlichting loods/ gemeentehuis door LED en structureel doven niet-functioneel brandende verlichting eigen gebouwen (continu doorvoeren Nacht van de Nacht).
- Onderzoek verdere mogelijkheden duurzame opwekking energie eigen organisatie.
- Onderzoeken mogelijkheden kleinschalige).verdergaande afvalscheiding binnen eigen organisatie.
- Verduurzamen zakelijk verkeer (fietsen en OV stimuleren, reizen met elektrische auto) en woon-werkverkeer.

VERDUURZAMEN GEMEENTELIJK VASTGOED

2030

Dit zijn onze ambities

- **In 2030** is de buitenschil van het gemeentelijk vastgoed (waarvan de gemeente juridisch eigenaar is) maximaal verduurzaamd op het gebied van isolatie, afkoppeling hemelwater en energieopwekking.
- **In 2030** zijn technische installaties van alle gemeentelijk vastgoed optimaal afgesteld en worden ze doelmatig gebruikt.
- **In 2030** besparen verenigingen met een eigen accommodatie op energielasten door verduurzaming van de accommodatie.

2017-2020

Dit gaan we doen

- Onderzoek gemeentelijk vastgoed (gemeentehuis, gemeenteloods, sporthal, gymzalen, brandweerkazerne, gemeenschapshuis) naar verduurzamingsmogelijkheden en indien van toepassing (aanzetten tot) uitvoering:
 - Constructieberekeningen t.b.v. pv-panelen en/of sedumdakbedekking;
 - Onderzoek naar vloer-, spouwmuur- en dakisolatie;
 - Onderzoek mogelijkheden afkoppeling hemelwater.
- Inzetten op goede afstelling (bv waterzijdig inregelen) en/of doelmatig gebruik (gedrag) van technische installaties binnen gemeentelijk vastgoed.
- Verenigingen dmv energie-advies stimuleren om gebruik te maken van de gemeentelijke stimuleringslening duurzaamheid en provinciale subsidie..

VERDUURZAMEN GEBOUWDE OMGEVING

2030

Dit zijn onze ambities

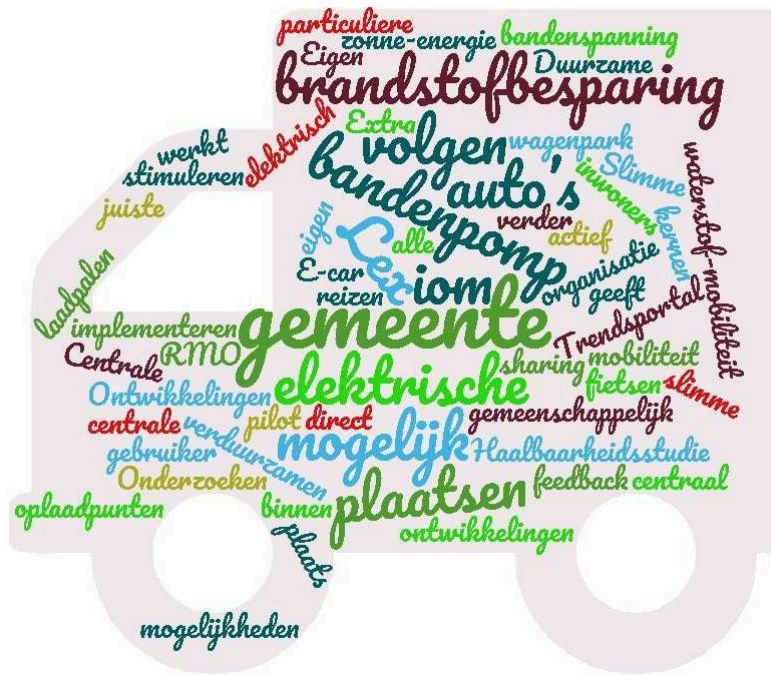
- **In 2030** besparen alle huiseigenaren en huurders 30% aan energie tov 2012.
- **In 2030** is 20% van de bestaande bouw energieneutraal (deze woningen wekken evenveel energie op als dat ze gebruiken)
- **In 2030** wordt alle nieuwbouw energieneutraal en gasloos uitgevoerd

2017-2020

Dit gaan we doen

- Tot medio 2018 trekker blijven van Regionale Energie Alliantie (REA) Noord- & Midden-Limburg. Streven naar inbedding in regulier samenwerkingsverband (regio's)
- Bewustwording stimuleren door evenementen als Duurzame Huizenroute, website Bespaar-EnergieInLimburg.nl, huis-aan-huis duurzaamheidskrant e.d.
- Acties opzetten (ism Energie coöperatie Joris Wekt Op en/of De Groene Vogel) om particuliere woningeigenaren aan te zetten tot verduurzaming woning.
- Prestatieafspraken met Woongood2Duizend aanscherpen
- Project tegen energiearmoede ism Woongood2Duizend voor mensen met een uitkering. (Advies en energiebesparingspakket)

DUURZAME MOBILITEIT

2030

Dit zijn onze ambities

- **In 2030.** Is het wagenpark van de gemeente geheel duurzaam
- **In 2030** is de milieubelasting van het gemeentelijk zakelijke en woon-werkverkeer afgenomen met 30%
- **In 2030** is sprake van uitgebreid netwerk van laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen
- **In 2030** neemt het aantal auto's binnen de gemeente af als gevolg van (E-)car-sharing

2017-2020

Dit gaan we doen

- Brandstofbesparing particuliere en zakelijke auto's door plaatsen Slimme Bandenpomp
- Extra laadpalen voor E-cars en oplaadpunten voor E-bikes in alle drie dorpskernen.
- De ontwikkelingen uit RMO (Trendspontal) actief volgen en zo mogelijk implementeren binnen gemeente. Zoals pilot gemeenschappelijk reizen (E-car sharing) voor eigen organisatie en inwoners
- Ontwikkelingen mbt waterstof-mobiliteit volgen en zo mogelijk stimuleren binnen gemeente

BEWUSTWORDING EDUCATIE EN COMMUNICATIE

2030

Dit zijn onze ambities

- In 2030 is er, als gevolg van acties en communicatie, een positieve houding ten opzichte van duurzaamheid in brede zin onder de medewerkers, bevolking, bedrijven en instellingen en is voor iedereen duurzaam denken en handelen vanzelfsprekend.
- In 2030 is duurzaamheid een regulier onderdeel in het curriculum van het basis- en middelbaar onderwijs en krijgen alle kinderen de basisbeginselen van duurzaam handelen mee.
- In 2030 zijn fairtrade, biologische producten en MVO in onze gemeente (en in de rest van Nederland) gewoongoed geworden. De werkgroep Beesel Bewust Anders is opgegaan in een werkgroep gericht op circulaire economie.

2017-2020

Dit gaan we doen

- Voortzetten en verbreden aanbod duurzaamheidsleerlijn voor basis-onderwijs. Middelbaar onderwijs op verzoek faciliteren van duurzaamheidslessen.
- Fairtrade bevorderen door facilitering van en deelname aan de werkgroep Beesel Bewust Anders. Inzetten op verbreding van aantal aangesloten organisaties en aspecten (duurzame-, streek- en biologische producten)
- Schoonmaakacties en Schone Maasactie voortzetten en verbreden.
- Nacht van de nacht voortzetten om aandacht te vragen voor lichtverontreiniging
- Ondersteunen bestaande en nieuwe initiatieven met educatieve achtergrond (in navolging van vlindertuin, bijenschans, Sjanshof, insectenhôtels)
- Twee keer per jaar huis-aan-huis-krantje uitbrengen met diverse onderwerpen op gebied van duurzaamheid.

De Toekomstvisie (Blij in Beesel)

Onderstaande tabel laat zien hoe de diverse onderwerpen van deze duurzaamheidsagenda passen binnen de toekomstvisie (Blij in Beesel)

Duurzaamheids agenda Speerpunten Blij in Beesel	Verduurzaming eigen organisatie	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Verduurzaming gebouwde omgeving	Verduurzaming bedrijfsleven	Opwek duurzame energie	Verbeteren biodiversiteit	Bewustwording educatie en communicatie
Bedrijvig	X	X		X	X		X
Samenwerking		X	X	X	X	X	X
Beleven						X	X
Fijn wonen		X	X	X	X	X	X
Gemeente in gemeenschap	X	X	X	X	X	X	X
Jong			X			X	X
Saamhorig	X	X	X	X	X	X	X
Dorp (eigen identiteit)		X	X	X	X	X	X

Hoewel het begrip “duurzaamheid” binnen de gesprekken voor de Toekomstvisie Blij in Beesel niet vaak is genoemd, spelen duurzaamheidsaspecten toch binnen alle genoemde thema’s een belangrijke rol.

De gemeente voert activiteiten zelf uit maar vooral faciliteert ze, denkt mee en helpt de gemeenschap om duurzaamheidsmaatregelen uit te voeren. Samenwerking en interactie zijn dan ook sleutelwoorden binnen deze duurzaamheidsagenda. We hebben alle bedrijven, organisaties, verenigingen en inwoners (van jong tot oud) hard nodig om gezamenlijk onze ambities te kunnen bereiken.

We willen de goede dingen binnen onze gemeente behouden en verbeteren wat minder toekomstbestendig is. Samen op weg naar een energieneutrale, klimaatbestendige en groene gemeente. Bewustwording, educatie en communicatie spelen daarbij een cruciale rol.

Financiering

***“Als je focust op kosten gaat de kwaliteit omlaag.
Als je focust op kwaliteit gaan de kosten omlaag.”***

Voor de huidige collegeperiode is jaarlijks € 20.000 beschikbaar voor energiebeleid en € 2.000 voor duurzaamheidsbeleid.

In 2016 heeft de gemeenteraad daarnaast € 300.000 gereserveerd voor duurzaamheidsprojecten. Dit budget wordt met name ingezet als procesgeld: het mogelijk maken van diverse projecten door ondersteuning, onderzoek, facilitering, communicatie, extern advies en dergelijke. Het is ontoereikend om fysieke investeringen te doen zoals (grootschalig) zonnepanelen, windmolens, verduurzaming van panden. Het is echter voldoende om processen en projecten op gang te brengen en om externe organisaties te faciliteren met het oog op grootschalige ontwikkelingen. De daadwerkelijke investeringen moeten dan uit de markt komen.

Daarnaast is door de gemeente € 300.000 gestort in een fonds voor duurzaamheidsleningen voor verenigingen met een eigen accommodatie. Hiermee willen we, via een revolverend fonds, een verduurzaming van de accommodaties op gang brengen.

Tenslotte wordt het project Regionale Energie Alliantie uitgevoerd met VNG gelden uit het rijksondersteuningsprogramma Energie (SER energieakkoord)

De uitvoering van de agenda vindt plaats binnen de huidige ambtelijke formatie.

Wat brengt het op?

“If you really think the environment is less important than the economy, try holding your breath while you count your money.”

Dr. Guy McPherson.

Voor veel onderdelen van duurzaam handelen is goed uit te rekenen waar het omslagpunt ligt waarop de opbrengsten de kosten overtreffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan zonnepanelen, windmolens of een investering in het wagenpark, waardoor er zuiniger en schoner gereden wordt.

Voor andere onderdelen, zoals biodiversiteit, zwerfafvalaanpak en educatie, bewustwording en communicatie is de opbrengst minder exact te berekenen. Als je ervoor zorgt dat het kennisniveau van mensen toeneemt en dat de leefomgeving groener en schoner wordt, levert dat naast een waardeverhoging van het onroerend goed, ook een toename van de gezondheid van mensen en van de sociale cohesie in de woonomgeving op. Een groene omgeving zuivert de lucht, reguleert de temperatuur, vangt hemelwater op, geeft een fijn gevoel... Maar dat alles is vooral nog moeilijk in euro's uit te drukken.

